

อัตราชุกโรคหนองพยาธิลำไส้ของประชาชน กรณีศึกษา จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา สตูล

ปรีชา หनुพอ วทม., บงกช เชี่ยวชาญยนต์ วทม., ศรัณย์วิทย์ ขุนหมวก ป. ผู้ช่วยพยาบาล

*สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ

โรคหนองพยาธิลำไส้เป็นปัญหาสำคัญโรคหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จากการศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิลำไส้ของประชาชนในปี พ.ศ. ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๓ พบว่า อัตราชุกเท่ากับ ๕๕.๕๐, ๕๔.๐๙ และ ๓๑.๔๒ ตามลำดับ ส่วนพยาธิสตรองจิลอยดิส ยังไม่เคยศึกษาข้อมูลอัตราชุกมาก่อน เนื่องจากต้องใช้เทคนิควิธีการเฉพาะ กรมควบคุมโรค ได้กำหนดเป้าหมายลดอัตราชุกโรคหนองพยาธิลำไส้ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างให้อยู่ในระดับที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและทราบแนวโน้มอัตราชุกเพื่อการวางแผนปฏิบัติงานต่อไป จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิเป็นระยะๆ ดังนั้น ในปี ๒๕๕๐ จึงได้ดำเนินการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบอัตราความชุกโรคหนองพยาธิลำไส้ ศึกษาโดยสุ่มเลือกพื้นที่ในจังหวัดตรัง พัทลุง, สงขลา และ สตูล จำนวน ๑๒ หมู่บ้านๆ ละ ๔๐ ตัวอย่างขึ้นไป รวมทั้งสิ้น จำนวน ๕๒๔ ตัวอย่าง ศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิลำไส้โดยการตรวจจุลจากระวินิจฉัยโรคหนองพยาธิจากประชาชนอายุ ๕ ปี ขึ้นไป และ ดำเนินการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ผลการศึกษา พบว่า

(๑) ผลการศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิลำไส้โดยภาพรวม พบว่า ในพื้นที่การศึกษา อัตราความชุกโรคหนองพยาธิชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดในหนึ่งคนเท่ากับ ร้อยละ ๓๘.๑๗ จำแนกเป็นพยาธิปากขอ ร้อยละ ๒๓.๐๙ , พยาธิสตรองจิลอยดิส ร้อยละ ๒๒.๒๓ พยาธิแส้ม้า ร้อยละ ๗.๔๔ และ พยาธิไส้เดือน ร้อยละ ๔.๐๑

(๒) ผลการศึกษาโรคหนองพยาธิลำไส้ทั่วไปด้วยวิธี Formalin Ether Concentration technique ซึ่งศึกษาอัตราชุกโรคพยาธิปากขอ, แส้ม้า , ไส้เดือน พบว่า เป็นพยาธิปากขอ ร้อยละ ๒๓.๐๙ , พยาธิแส้ม้า ร้อยละ ๗.๔๔ และ พยาธิไส้เดือน ร้อยละ ๔.๐๑ เมื่อจำแนกพื้นที่เป็นรายจังหวัด พบว่า

(๒.๑) จังหวัดตรัง พบว่า พยาธิปากขอ อัตราชุกสูงสุด (ร้อยละ ๓๖.๔๓) , รองลงมาคือ พยาธิแส้ม้า และ พยาธิไส้เดือน (ร้อยละ ๒๔.๐๓ และ ๑๖.๒๘ ตามลำดับ)

(๒.๒) จังหวัดพัทลุง อัตราชุกพยาธิปากขอ ร้อยละ ๒๑.๘๔

(๒.๓) จังหวัดสงขลา อัตราชุกพยาธิปากขอ รองลงมาคือ พยาธิแส้ม้า (ร้อยละ ๑๓.๐ และ ๒.๖๙ ตามลำดับ)

(๒.๔) จังหวัดสตูล อัตราชุกพยาธิปากขอ อัตราชุกสูงสุด (ร้อยละ ๓๐.๕๙) , รองลงมาคือ พยาธิแส้ม้า (ร้อยละ ๒.๓๕ ตามลำดับ)

(๓) ผลการศึกษาอัตราชุกโรคพยาธิสตรองจิลอยดิส ด้วยวิธีเฉพาะ คือวิธี Agar Plate culture พบว่า โดยภาพรวมของพื้นที่การศึกษา พบว่าอัตราชุกโรคพยาธิสตรองจิลอยดิส เท่ากับ ร้อยละ ๒๒.๓๓ เมื่อจำแนกพื้นที่เป็นรายจังหวัด พบว่า

(๓.๑) จังหวัดตรัง อัตราชุกพยาธิสตรองจิลอยดิส ร้อยละ ๒๖.๓๖

(๓.๒) จังหวัดพัทลุง อัตราชุกพยาธิสตรองจิลอยดิส เท่ากับ ร้อยละ ๒๙.๘๙

(๓.๓) จังหวัดสงขลา อัตราชุกพยาธิสตรองจิลอยดิส เท่ากับ ร้อยละ ๑๕.๒๕

(๓.๔) จังหวัดสตูล พยาธิสตรองจิลอยดิส เท่ากับ ร้อยละ ๒๗.๐๖

การศึกษาค้นคว้านี้ ชี้ให้เห็นว่า โรคหนองพยาธิยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งยังคงมีอัตราชุกสูง (ร้อยละ ๓๘.๑๗) และ กลุ่มโรคหนองพยาธิติดต่อผ่านดิน ได้แก่ พยาธิปากขอ และพยาธิสตรองจิลอยดิส ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากมีอัตราชุกสูงกว่าพยาธิชนิดอื่นๆ (ร้อยละ ๒๓.๐๙ และ ๒๒.๒๓ ตามลำดับ) ปัญหาโรคหนองพยาธิอาจจะมีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตและพัฒนาการในเด็กวัยเรียน และหญิงตั้งครรภ์ จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับปัญหาโรคหนองพยาธิ ซึ่งควรดำเนินการเร่งรัดโครงการป้องกันและควบคุมโรคหนองพยาธิ และควรมีการพัฒนาการใช้เทคนิคที่มีความจำเพาะต่อการตรวจวินิจฉัยที่มีความไวสูงต่อการตรวจพบพยาธิแต่ละชนิดเพื่อให้ทราบอัตราชุกโรคหนองพยาธิแต่ละชนิดที่แท้จริง รวมทั้งการ ถ่ายทอดความรู้เทคนิคการตรวจโรคหนองพยาธิแก่บุคลากรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อดำเนินการตรวจวินิจฉัยโรคหนองพยาธิ และการบำบัดรักษาแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบต่อไป